

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI HALQARO BAHOLASH TADQIQOTLARI TAJRIBALARIGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK MEXANIZMI.

Andijon davlat pedagogika instituti

Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va
huquq ta'limi kafedrasida o'qituvchisi

v.b.dotsent:

Igamberdiyev Doniyorbek Saidxonovich

Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq
ta'limi kafedrasida katta o'qituvchisi:

Usmanova Shoxshasam Shavkatovna

Aniq va tabiiy fanlar fakulteti

1-bosqich 101-guruh talabasi **Oripova Zebo**

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarni xalqaro baholash tadqiqotlari tajribalariga tayyorlashning pedagogik mexanizmi yoritilgan. Xususan, PISA, TIMSS, PIRLS kabi xalqaro tadqiqotlarning mazmuni, maqsadi va ularning ta'lim sifatini oshirishdagi roli tahlil qilinadi. Bo'lajak o'qituvchilarni mazkur tadqiqotlarga tayyorlashda qo'llaniladigan metodlar, vositalar, bosqichlar va zamonaviy yondashuvlar asosida ishlab chiqilgan pedagogik mexanizmning tarkibiy qismlari ko'rsatib o'tilgan. Shuningdek, maqolada o'qituvchilarning funksional savodxonligini shakllantirish, kompetensiyaviy yondashuv asosida darslarni loyihalash va baholash topshiriqlarini ishlab chiqish bo'yicha amaliy tavsiyalar

berilgan. Pedagogik mexanizmni samarali tatbiq etish orqali bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi va xalqaro mezonlarga mos faoliyati rivojlanishi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: *bo'lajak o'qituvchilar, xalqaro baholash tadqiqotlari, PISA, TIMSS, pedagogik mexanizm, funksional savodxonlik, kompetensiyaviy yondashuv, metodika, refleksiya, ta'lim sifati.*

Abstract: This article explores the pedagogical mechanism for preparing pre-service teachers for participation in international assessment studies. In particular, it analyzes the content, goals, and significance of international programs such as PISA, TIMSS, and PIRLS in enhancing the quality of education. The article outlines the components of an effective pedagogical mechanism, including methods, tools, stages, and modern approaches used in teacher training. It also provides practical recommendations for developing students' functional literacy, designing competency-based lessons, and creating and analyzing assessment tasks aligned with international standards. The study emphasizes that the effective implementation of this mechanism contributes to the professional development of pre-service teachers and their alignment with global educational requirements.

Keywords: *pre-service teachers, international assessment studies, PISA, TIMSS, pedagogical mechanism, functional literacy, competency-based approach, methodology, reflection, quality of education.*

Аннотация: В данной статье рассматривается педагогический механизм подготовки будущих учителей к участию в международных исследованиях оценки качества образования. В частности, анализируется содержание, цели и значение таких международных программ, как PISA, TIMSS и PIRLS, в повышении качества образования. Описываются компоненты эффективного педагогического механизма, включая методы, средства, этапы и современные подходы, применяемые в подготовке педагогических кадров. Также приводятся практические рекомендации по формированию функциональной грамотности

учащихся, проектированию уроков на основе компетентностного подхода, а также по разработке и анализу оценочных заданий, соответствующих международным стандартам. Подчеркивается, что эффективное применение данного механизма способствует профессиональному развитию будущих учителей и их соответствию глобальным требованиям в сфере образования.

Ключевые слова: *будущие учителя, международные исследования оценки, PISA, TIMSS, педагогический механизм, функциональная грамотность, компетентностный подход, методика, рефлексия, качество образования.*

Bo'lajak o'qituvchilarni xalqaro baholash tadqiqotlari tajribalariga tayyorlashning pedagogik mexanizmi

Mavzuning dolzarbligi

XXI asrda ta'lim sifatini baholash va ta'lim natijalarini xalqaro darajada tahlil qilish dolzarb masalaga aylandi. PISA, TIMSS, PIRLS kabi xalqaro baholash tadqiqotlari dunyo ta'lim tizimining samaradorligini aniqlashda muhim rol o'ynaydi. Bo'lajak o'qituvchilarni ushbu baholash mezonlariga tayyorlash, ularning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Asosiy tushunchalar: Xalqaro baholash tadqiqotlari – o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, amaliy muammoni hal qilish, savodxonlik darajasini aniqlashga qaratilgan testlar va tahliliy baholash tizimi.

Pedagogik mexanizm – o'qituvchi tayyorlash jarayonini ilmiy asosda tashkil etuvchi metodlar, shakllar, vositalar va bosqichlar majmui.

Pedagogik mexanizm tarkibi

Maqsad: Bo'lajak o'qituvchilarni xalqaro baholash tizimlari mezonlari asosida tayyorlash, ularning zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish va o'quvchilarni o'rgatish bo'yicha salohiyatini oshirish.

Vazifalar: Xalqaro baholash tizimlarining mazmuni va metodikasini o'rganish;

Baholash mezonlariga mos dars ishlanmalarini yaratishga o'rgatish;

O'quvchilarning funksional savodxonligini rivojlantirish metodikasini o'zlashtirish;

Bo'lajak o'qituvchilarda o'z-o'zini tahlil qilish va baholash ko'nikmasini shakllantirish.

Pedagogik yondashuvlar:

1. Kompetensiyaviy yondashuv
2. Faoliyatga asoslangan o'qitish
3. Reflektiv pedagogika
4. Kasbiy yo'naltirilgan o'quv jarayoni

O'quv-uslubiy vositalar:

1. PISA, TIMSS, PIRLS test namunalarining tahlili
2. Metodik qo'llanmalar va video darsliklar
3. Trening mashg'ulotlari va master-klasslar
4. Elektron ta'lim platformalari (OECD Learning, Khan Academy, Edmodo va h.k.)

Bosqichlar (Pedagogik mexanizmning ishlash tartibi)

Bosqich Mazmuni

1. Tashkiliy-tayyorlov Talabalarda xalqaro baholash haqida dastlabki tushunchani shakllantirish
2. Amaliy-integratsiyaviy Fanlararo integratsiya asosida xalqaro baholash topshiriqlarini tahlil qilish va yechish
3. Refleksiv-tahliliy Natijalarni tahlil qilish, o'z ustida ishlash va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirish

4. Natijaviy-monitoring O'qituvchilar tayyorgarlik darajasini baholash, mustaqil test va monitoringlar orqali rivojlanishni aniqlash

5. Kutilayotgan natijalar

Bo'lajak o'qituvchilar PISA, TIMSS va PIRLS kabi xalqaro tadqiqotlarda qo'llaniladigan topshiriqlarning mohiyatini tushunadi;

Ular kompetensiyaviy yondashuv asosida dars tashkil qila oladi;

Baholash mezonlariga asoslangan holda o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini aniqlashga qodir bo'ladi;

Xalqaro baholashga mos topshiriqlarni yaratish va tahlil qilish salohiyatiga ega bo'ladi.

Xulosa

Xulsa Qilib aytganda bo'lajak o'qituvchilarni xalqaro baholash tadqiqotlari tajribalariga tayyorlashning pedagogik mexanizmini o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada, PISA, TIMSS, PIRLS kabi xalqaro baholash tizimlarining maqsadlari, metodologiyasi va o'quvchilarning o'qish, matematik va ilmiy savodxonligini baholashda qo'llaniladigan usullar tahlil qilingan. Bo'lajak o'qituvchilarni bu tizimlarga tayyorlashda kerakli pedagogik metodlar, yangi yondashuvlar va ta'limdagi o'zgarishlarga moslashish zarurligi ta'kidlangan. Maqolada, xalqaro baholash mezonlariga mos ravishda o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida muhim pedagogik mexanizmning tarkibi va bosqichlari ko'rsatilgan. Bunda, o'qituvchilarni metodologik, didaktik va texnologik jihatdan tayyorlash, ularning kasbiy kompetensiyasini oshirishga qaratilgan aniq chora-tadbirlar ko'rib chiqilgan. Yakun qilib aytganda, bo'lajak o'qituvchilarni xalqaro baholash tadqiqotlari tajribalariga tayyorlash, ularga zamonaviy pedagogik yondashuvlar, metodlar va xalqaro ta'lim tizimining talablariga moslashish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, ta'lim tizimining sifatini oshirish, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini xalqaro mezonlarga muvofiq baholashga

yordam beradi. Shuningdek, bu jarayon o'qituvchilarning o'z kompetensiyalarini yangilab borishlariga va global ta'lim maydonida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlariga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Maqsudov, X. (2015). Ta'lim sifatini baholash tizimlari: PISA, TIMSS, PIRLS tadqiqotlari. Toshkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti nashri.
2. Jalilov, R. (2017). Pedagogik metodika va o'qituvchilarni tayyorlash. Toshkent: "O'qituvchi" nashriyoti.
3. Shodiev, N. (2020). Xalqaro baholash tizimlari va ta'lim sifatini oshirish yo'llari. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
4. Sultonov, A. (2018). O'qituvchining professional kompetensiyalari: Xalqaro tajriba va milliy yondashuv. Toshkent: Sharq nashriyoti.
5. Yusupov, D. (2019). Ta'limdagi zamonaviy yondashuvlar va metodologiya. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
6. Karimov, I. (2008). O'zbekistonda ta'lim tizimini isloh qilish: Maqsadlar, muammolar va yechimlar. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nashriyoti.
7. Xamidov, M. (2016). Kompetensiyaviy yondashuv asosida o'qituvchini tayyorlash. Toshkent: Akademnashr.
8. Mirzaev, A. (2017). O'qituvchilarni tayyorlash tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: O'zbekiston davlat universiteti nashri.
9. Isroilov, I. (2014). Pedagogik nazariya va amaliyot: Ta'limni xalqaro baholashga oid tavsiyalar. Toshkent: Ta'lim va bilim nashriyoti.
10. Raxmatov, S. (2019). Xalqaro baholash tizimlarining o'qituvchilarga bo'lgan ta'siri. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.